

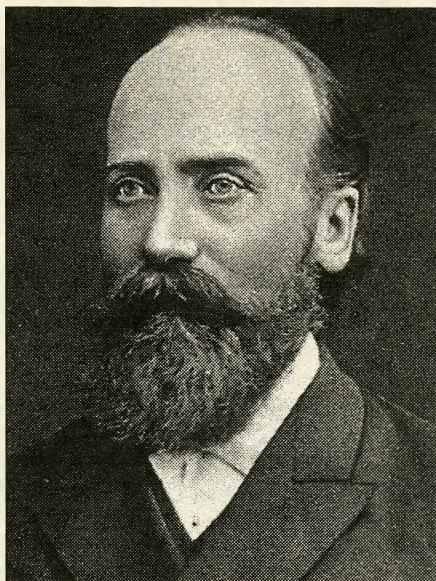
Saada suureks vaimult

Jakob Hurt kuulub võrdväärseks nende kolme suurkuju hulka, kelle tegevus aitas olulisel määral kaasa kolme rahvusi tekkimisele. Need mehed on Elias Lönnrot (1802–1884), Krišjanis Barons (1835–1923), Jakob Hurt (1839–1907).

Hurt koos Kreutzwaldiga panid aluse eestlaste rahvuslikule identiteedile, mida ei suutnud murda võõras võim ega nooreestlasedki, kes, otsustanud ummisjalu Euroopasse minna, nimetasid sellesama Euroopa üht vanimat järjepidevat kultuuri põlastavalt pastlakultuuriks. Hurt sai Kreutzwaldilt otsest ärgitust rahvalaule poole pöördumiseks. Ta on ise kirjutanud, et kunagi pole teda nooruses mingi teine teos sedavõrd haaranud ja elektriseerinud kui esimesed laulud "Kalevipojast".

Juba kooliõpilasena hakkas ta oma kodukohast rahvalaule koguma. Eesti Kirjameeste Seltsis arendas ta süstemaatilist kogumistööd, rakendades suurt kaastööliste võrku. Avaldanud ajakirjanduses üleskutse "Paar palvid Eesti ärksamaile poegadele ja tütardele", alustas Hurt 111 aastat tagasi uut suurejoonelist aktsiooni, millest võttis osa rohkem kui 1400 inimest.

Sel ajal, kui teised kirikumehed pidasid rahvalaulu vanaks loriks, mis ei vääri tähelepanu kui tähtsusetu ja põlatud prügi, oskas Hurt taibata ja kaitsta selle tõelist väärtust. Tema jaoks olid vanad laulud eesti keele

**Jakob Hurt: kirikuõpetajast folklorist ja kee-
lemees.**

Jakob Hurt 160

Sündinud: 22.07.1839 Põlva kihelkonnas koolmeistri pojana

Surnud: 13.01.1907 Peterburis

Õppis isa juures, Põlva kihelkonnakoolis, Tartu kreiskoolis ja kroonugümnaasiumis ning Tartu ülikoolis usuteadust; *cand. theol.* kraad 1865, Helsingi ülikooli *dr. phil.* kraad 1886

Töötas kodu-, gümnaasiumi- ja kirikuõpetajana – aastast 1872 Otepää pastor, 1880–1901 Peterburi Jaani koguduse pastor
Eesti Aleksandrikooli peakomitee president, Tartu Põllumeeste Seltsi president, Eesti Kirjameeste Seltsi president

usaldusväärseimad tunnistused, rahva elu kroonika ja hinge peegel. Ta otsustas kogu energiaga kaasa aidata, et rahvasuus veel leiduvad mälestused saaksid kavalikult kogutud, korraldatud ja avaldatud. Meie kohus on vanavara kõigest jõust korjata, muidu jääme süüdlaseks tuleviku ees, rõhutas ta. Jättes kaduvad laulud päästmata, saab tulevik meid õigusega hukka panna. Hurt üritas isegi loobuda kirikuõpetaja ametist. Ei läinud see tal korda kol-

mekümneselt ega õnnestunud paarkümmend aastat hiljemgi. Lootus keeleteadlasena Peterburis või Helsingis leiba teenida osutus petlikuks; Hurdale ei antud riigipoolset toetust oma rahvalaulekogude trükkimiseks. Venelased pidasid teda saksameelseks ja sakslased eestimeelseks. Publitseerimine sai teoks soomlaste abiga.

Ja lõpetuseks – nimelt Hurt oli see mees, kes seadis eestlaste ette karmi nõude "saada suureks vaimult".

Karl Kello